

Annáll fjármálamarkaða

Apríl 2001 – apríl 2002

Apríl 2001

Hinn 17. apríl tók ríkissjóður 250 millj. evra lán með milligöngu Dresdner Bank.

Hinn 26. apríl var Frjálsi fjárfestingarbankinn hf. tekinn af skrá Verðbréfaþings Íslands. Kaupþing hf. og aðilar sem stóðu sameiginlega að kaupum á Frjálsa fjárfestingarbankanum hf. hafa eftir yfirtöku-tilboð eignast 98,64% af heildarhlutafé félagsins og uppfyllir það því ekki lengur skilyrði til skráningar á Verðbréfaþingi Íslands hf.

Mái 2001

Hinn 4. maí birti Seðlabanki Íslands fyrstu verðbólguþátt sína eftir að bankinn tók upp verðbólgu-
markmið. Seðlabankinn spáði því að verðbólga á seinni hluta þessa árs gæti orðið allt að 6% og yrði 5,7% yfir árið. Spáin byggðist á þeim forsendum að gengi krónunnar yrði óbreytt frá 26. apríl út spátímann og að ekki yrði röskun á kjarasamningum.

Hinn 4. maí tilkynnti alþjóðalánshæfismatsfyrirtækið Fitch að það hefði gefið Landsbanka Íslands hf. láns-
hæfiseinkunnina A fyrir langtímalán og F1 fyrir skammtímalán. Einkunnin F1 er besta einkunn sem fyrirtækið gefur. Að íslenska ríkinu undanskildu hefur enginn íslenskur lántakandi fengið betri láns-
hæfiseinkunn.

Hinn 21. maí ákvað Lánasýsla ríkisins fyrir hönd fjármálaráðherra að taka tilboðum Landsbanka Íslands hf., Búnaðarbanka Íslands hf., Sparisjóðabanka Íslands hf. og Kaupþings hf., sem buðu lágsta þóknun í viðskiptavakt á fimm flokkum ríkisverðbréfa. Lánasýslan greiðir viðskiptavaka veltuþóknun sem er 0,1% af fjárhæð viðskipta hans með umræddan flokk og reiknast þóknun miðað við mánaðarlega veltu á Verðbréfaþingi Íslands. Heildarþóknun getur þó aldrei orðið meiri en 140 m.kr. á ári sem deilist á viðskiptavaka.

Júní 2001

Hinn 8. júní tilkynnti Verðbréfaþing Íslands um breytingu á samsetningu úrvalsvisitönlunnar fyrir tímabilið frá 1. júlí 2001 til 1. janúar 2002. Þrjú ný félög komu inn í visitölna. Þau eru Kaupþing hf., Olíufélagið hf. og SÍF hf. og koma í stað Granda hf., Þormóðs ramma-Sæbergs hf. og Opinna kerfa hf.

Hinn 13. júní voru hlutabréf Íslandssíma hf. skráð á aðallista Verðbréfaþings Íslands. Skráð hlutafé var kr. 587.995.000.

Hinn 20. júní tilkynnti Íbúðalánasjóður að ákveðið hefði verið að efna að nýju til sölu á húsnæðisbréfum í 1. og 2. flokki 1996. Stefnt er að útboðum 27. júní, 1. september, 1. október, 1. nóvember og 1. desember. Gert er ráð fyrir að á þessu ári verði boðið til sölu nægilegt magn bréfa úr þessum flokkum til að mæta þeirri fjárþörf Íbúðalánasjóðs sem ekki verður mætt með útgáfu húsnæðisbréfa.

Hinn 21. júní greip Seðlabanki Íslands inn í viðskipti á gjaldeyrismarkaði í fyrsta skipti eftir að verðbólgu-
markmið var tekið upp. Gengisvisitatala krónunnar hafði stigið hratt daginn áður og hélt áfram að hækka við opnun markaðarins. Seðlabankinn seldi Bandaríkjadali fyrir 2,5 ma.kr. sem varð til þess að vísitalan gekk til baka og ró komst á markaðinn.

Hinn 22. júní tilkynnti fjármálaráðuneytið að ákveðið hefði verið að ríkissjóður tæki erlent lán að fjárhæð 25 ma.kr. til þess að efla erlenda stöðu Seðlabankans. Í tilkynningu ráðuneytisins kom fram að stefnt væri að því að hluti andvirðis lánsins verði eiginfjárframlag til bankans í ljósi nýrra laga um Seðlabankann sem gera ráð fyrir eflingu eiginfjárstöðu hans.

Hinn 26. júní tilkynnti viðskiptaráðherra að hafinn yrði undirbúningur sölu á a.m.k. þriðjungi hlutafjár í Landsbanka Íslands hf. til kjölfestufjárfestis. Ráðgert er að salan fari fram fyrir árslok 2001. Samkvæmt

ákvörðun ráðherra er skilyrði að sala á slíkum hlut leiði til aukinnar samkeppni á íslenskum fjármálamarkaði og auki samkeppnishæfni hans.

Júlí 2001

Hinn 1. júlí tóku gildi breytingar á innlendum gjald-eyrismarkaði í samræmi við samkomulag sem bankastjórn Seðlabankans og forsvarsmenn viðskiptavaka á gjaldeyrismarkaði höfðu gert síðla júnímánaðar. Viðskiptavakarnir eru Búnaðarbanki Íslands hf., Íslandsbanki hf., Kaupþing hf. og Landsbanki Íslands hf. Breytingin felur í sér að Seðlabankinn mun til loka þessa árs greiða viðskiptavökunum umbun eftir vissum reglum fyrir að sinna hlutverki sínu en á þeim hvíla ríkar skyldur.

Hinn 1. júlí tóku gildi ný lög um vexti og verðtryggingu nr. 38/2001 sem komu í stað laga nr. 25/1987. Nýju löggin kveða á um margvíslegar breytingar, meðal annars að því er varðar dráttarvexti og birtingarskyldu Seðlabankans á vöxtum.

Hinn 6. júlí tók gildi ný gengisskráningarvog. Samsetning hennar er endurskoðuð árlega í ljósi samsetningar utanríkisviðskipta árið áður. Meðfylgjandi tafla sýnir nýju gengisskráningarvogina og breytingar frá árinu áður.

Ný gengisskráningarvog (%)					
Byggt á viðskiptum 2000					
Lönd	Mynt	Út- flut- ingsvog	Inn- flut- ingsvog	Gengis- skráning- arvog	Breyting frá fyrri vog
Bandaríkin.....	USD	26,13	27,86	26,99	1,73
Bretland.....	GBP	14,92	14,61	14,77	0,40
Kanada.....	CAD	1,76	0,96	1,36	-0,07
Danmörk.....	DKK	8,29	9,07	8,68	-0,21
Noregur.....	NOK	5,94	6,21	6,08	-1,53
Svíþjóð.....	SEK	2,49	6,40	4,44	0,37
Sviss.....	CHF	2,40	0,90	1,65	-0,46
Evrusvæði.....	EUR	33,78	29,54	31,66	0,23
Japan.....	JPY	4,29	4,45	4,37	-0,47
Norður-Ameríka.....		27,89	28,82	28,35	1,66
Evrópa.....		67,82	66,73	67,28	-1,19
Evrópusambandið.....		59,48	59,62	59,55	0,80
Japan.....		4,29	4,45	4,37	-0,47
Alls.....		100,00	100,00	100,00	0,00

Hinn 16. júlí tóku gildi nýjar reglur VÞÍ um birtingu fréttu vegna milliuppgjöra skráðra félaga. Frá og með þriðja ársfjórðungi er skráðum félögum á VÞÍ skylt að birta milliuppgjör ársfjórðungslega.

Ágúst 2001

Hinn 27. ágúst ákvað félagsmálaráðherra að breyta viðmiðun húsbrefalána við brunabótamat. Til þess tíma hafði viðmiðunin verið 65% eða 70% af kaupverði eignar eða brunabótamati eftir því hvort var lægra og hvort um kaup á fyrstu íbúð var að ræða. Ráðherra ákvað að frá og með 1. september 2001 yrði viðmiðunin 65% eða 70% af kaupverði, þó ekki hærrí en 85% af brunabótamati.

September 2001

Hinn 24. september rann út skilafrestur væntanlegra kjölfestufjórfa í Landssíma Íslands hf. Alls bárust 17 tilkynningar þar sem fjórfafrá lýsa yfir áhuga á að gerast kjölfestufjórfa í Landssíma Íslands hf.

Hinn 26. september var tilkynnt að bankaráð Búnaðarbanka Íslands hf. og stjórn Lýsingar hf. hefðu samþykkt fyrir sitt leyti samruna félaganna með þeim hætti að Lýsing hf. yrði sameinuð Búnaðarbankanum. Tillögur þessa efnis verða lagðar fram til samþykktar á hluthafafundum félaganna sem áætlað er að halda laugardaginn 10. nóvember 2001.

Seðlabanki Íslands tilkynnti að gengið hefði verið frá erlendri lántöku ríkissjóðs sem ætlað var að styrkja erlenda stöðu Seðlabankans, sbr. tilkynningu fjármálaráðuneytisins frá júní 2001.

Október 2001

Hinn 4. október var tilkynnt að ríkisstjórnin hefði ákveðið að beita sér fyrir viðtækum umbótum í skattamálum einstaklinga og atvinnulífs. Í fyrsta lagi verða gerðar margvíslegar breytingar á skatthlutföllum og viðmiðunarstærðum skattkerfisins bæði hjá einstaklingum og fyrirtækjum. Í öðru lagi verða verðbólgu- og reikningsskilafrestur afnumin enda eru þau orðin sjaldgæf í reikningsskilareglum og skattkerfum annarra ríkja. Í þriðja lagi verður skattaleg meðferð við yfirfærslu einstaklingsrekstrar í einkahlutafélagsform samræmd reglum um yfirfærslu milli annarra félagsforma. Í fjórða lagi verða gerðar ýmsar aðrar breytingar varðandi túlkun og framkvæmd skattalaga.

Hinn 22. október staðfesti bandaríska matsfyrirtækið

Standard & Poor's óbreytt lánsþæfismat fyrir Ísland eða A+ í einkunn á langtímaskuldbindingum. Horfur um einkunnina voru taldar neikvæðar en voru áður stöðugar.

Hinn 29. október rann út frestur til að skila inn óskuldbindandi verðtilboðum í 25% hlutfjár í Landssíma Íslands hf. Um var að ræða annan áfanga í einkavæðingu félagsins þar sem markmiðið er að finna kjölfestufjárfesti sem styrki fyrirtækið, auki verðmæti þess og efla íslenskan fjarskiptamarkað.

Nóvember 2001

Hinn 8. nóvember tilkynnti Seðlabanki Íslands um 0,8 prósentustiga lækkun stýrivaxta. Lækkunin tók gildi þann 11. nóvember. Eftir lækkunina voru stýrivextir Seðlabanka Íslands 10,1%.

Hinn 10. nóvember var samþykkt á hluthafafundi Búnaðarbanka Íslands hf. tillaga bankaráðs um samruna Búnaðarbanka Íslands hf. og Lýsingar hf. Gert var ráð fyrir að Lýsing hf. yrði algerlega sameinuð bankanum með yfirtöku eigna og skulda.

Hinn 20. nóvember var tilkynnt um kaup Bakkavarar Group hf. á breska matvælafyrirtækinu Katsouris Fresh Foods Ltd. Þessi kaup eru stærstu fyrirtækjakaup í íslenskri viðskiptasögu. Eftir kaupin verður Bakkavör Group hf. eitt af stærstu fyrirtækjum á Íslandi.

Desember 2001

Hinn 12. desember var tilkynnt að bankaráð Búnaðarbanka Íslands hf. og stjórn Gildingar ehf. hefðu samþykkt samruna félagana með þeim hætti að Gilding yrði sameinuð Búnaðarbankanum.

Hinn 15. desember var lágmarksfjárhæð greiðslufyrirmæla í stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands lækkuð úr 100 m.kr. í 25 m.kr.

Janúar 2002

Hinn 9. janúar var tilkynnt að Kaupþing hf. hefði undirritað viljayfirlýsingu um kaup á sænska verðbréfafyrirtækinu Aragon Holding AB. Gert var ráð fyrir að kostgæfnisathugun lyki í janúar og að þá yrði endanlega gengið frá viðskiptunum.

Hinn 11. janúar var Kaupþingi hf. veitt viðskiptabankaleyfi. Þann 28. desember 2001 var samþykkt á hluthafafundi hjá Kaupþingi hf. að breyta samþykkt-

um félagsins svo að unnt yrði að veita Kaupþingi viðskiptabankaleyfi. Meðal þess sem hluthafafundurinn samþykkti var að bæta orðinu banki aftan við heiti félagsins. Nafn félagsins eftir breytingu er Kaupþing banki hf. og starfar það samkvæmt lögum um viðskiptabanka og sparisjóði.

Hinn 20. janúar tóku gildi breytingar á starfrækslutíma stórgreiðslukerfis sem starfrækt er af Seðlabanka Íslands. Stórgreiðslukerfið verður starfrækt frá kl.8.45 til kl.18.00 og lágmarksupphæð greiðslufyrirmæla er 25 milljónir króna.

Í fjárukalögum 2001 sem samþykkt voru á Alþingi í desember fólst m.a. heimild til þess að ríkissjóður legði Seðlabanka Íslands til stofnfé að fjárhæð 9 ma.kr. á árinu 2001. Framlagið var greitt í lok ársins. Í fjárlögum 2002 sem einnig voru samþykkt í desember fólst heimild til þess að greiða 4,5 ma.kr. stofnfjárframlag til bankans á árinu 2002.

Febrúar 2002

Hinn 11. febrúar var undirritaður samningur á milli Seðlabanka Íslands og Union Bank of Norway um lánsheimild að fjárhæð 200 milljónir Bandaríkjadala sem samsvaraði á þeim tíma tæplega 21 milljarði króna. Samningurinn er til fimm ára og felur í sér hagstæð kjör fyrir Seðlabankann. Samningurinn við Union Bank of Norway kemur til viðbótar sambærilegum samningum um lánsheimildir við nokkrar aðrar fjármálastofnanir.

Hinn 15. febrúar staðfesti alþjóðlega matsfyrirtækið Fitch lánsþæfiseinkunnina AA- fyrir ríkissjóð Íslands vegna lána í erlendri mynt. Fyrirtækið staðfesti jafnframt lánsþæfiseinkunnir fyrir skuldbindingar í íslenskum krónum en þær eru AAA fyrir langtímaskuldbindingar og F1+ fyrir skammtímalán. Horfur um lánsþæfiseinkunnir vegna langtímalána voru taldar neikvæðar en voru áður stöðugar.

Mars 2002

Hinn 5. mars tilkynnti Seðlabanki Íslands um fyrirhugaðar breytingar á hæfi verðbréfa í endurhverfum viðskiptum. (Sjá rammagrein bls 31)

Hinn 8. mars setti bankastjórn Seðlabanka Íslands formlegar reglur um millibankamarkað með gjaldrysskiptasamninga. Reglurnar tóku gildi 15. mars 2002.

Hinn 13. mars var tilkynnt að ákveðið hafi verið að binda endi á það ferli sem staðið hafði um skeið og miðaði að því að selja umtalsverðan hlut í Landssíma Íslands hf. til kjölfestufjórðingis. Sölu hlutabréfa ríkisins verður haldið áfram um leið og aðstæður á fjármálamarkaði leyfa.

Hinn 26. mars tilkynnti bankastjórn Seðlabanka Íslands um lækkun á vöxtum bankans í endurhverfum verðbréfavíðskiptum og á innstæðum lánastofnana í Seðlabankanum um 0,5 prósentur frá 1. apríl.

Apríl 2002

Hinn 1. apríl féllu í gjalddaga spariskírteini ríkissjóðs, RS02-0401, að fjárhæð 10 ma.kr. Í kjölfar gjalddagans jókst laust fé í umferð og lækkuðu vextir á millibankamarkaði umtalsvert.

Hinn 1. var framlengt um þrjá mánuði, samkomulag

um greiðslu þóknunar til viðskiptavaka á gjaldeyrismarkaði.

Hinn 16. apríl tilkynnti matsfyrirtækið Moody's Investors Service að minnkandi þjóðhagslegt ójafnvægi styddi óbreytt mat á horfum fyrir lánsþæfiseinkunn íslenska ríkisins. Helstu ástæður fyrir óbreyttum horfum á lánsþæfiseinkunnum Íslands, sem eru Aa3 á lánum í erlendri mynt og Aaa á skuldabréfaútgáfu ríkissjóðs í íslenskum krónum, eru þróað hagkerfi, háar og jafnar þjóðartekjur á mann og stöðugt stjórn málaástand. Skipulagsumbætur liðins áratugar juku fjölbreytni í efnahagslífinu, leiddu til mikils hagvaxtar, verðstöðugleika og verulega minni skulda hins opinbera.

Hinn 30. apríl tilkynnti Seðlabanki Íslands lækkun stýrivaxta og annarra vaxta sinna um 0,3 prósentur frá 1. maí 2002.